

ПРОПОЗИЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ОБҐРУНТОВАНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Польова Т. В., к.е.н., доцент

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Діяльність підприємства неможлива без використання основних засобів, які займають визначне місце у бізнес-процесах і потребують подальшого дослідження як одного з основних факторів розвитку суб'єкта господарювання.

Вивчення теоретичних положень та діючої практики діяльності підприємств свідчить, що існує багато підходів до визначення економічної сутності основних засобів, є проблеми нарахування і необхідності вдосконалення системи амортизації, підвищення інформативності первинних документів щодо основних засобів, а також визначення шляхів покращення ефективності їх використання. Аналіз нормативно-законодавчих актів України свідчить про неоднозначність дефініцій поняття «основні засоби». В економічних джерелах трактування даного поняття є різним за змістом, обсягом, а також деталізацією окремих характерних особливостей, притаманних ним. Тому нами запропоновано наступне визначення основних засобів торговельного підприємства: «Основні засоби – це засоби праці, які не втрачають власної первісної форми та переносять свою вартість на товари у вигляді амортизаційних відрахувань, забезпечують раціональне і планове виконання функцій підприємства, створення умов високопродуктивної праці».

Значна номенклатура основних засобів та багатоаспектність функцій, які виконуються ними в діяльності підприємства потребують їх класифікації з метою покращення ефективності управління. Дослідження показало, що у діючих нормативних актах відсутній єдиний підхід до розподілу за групами основних засобів, тому проблема їх класифікації і досі невирішена. Пропонуємо класифікувати основні засоби за десятьма ознаками (за видами, за джерелами фінансування, за належністю до підприємства, за наявністю прав на об'єкти основних засобів, за ланками торговельного процесу, за характером використання, за ступенем використання, за характером участі у господарському процесі, за характером відображення зносу, за ознакою переоцінки), що дозволить здійснювати контроль за наявністю та використанням об'єктів, проводити ефективну амортизаційну політику, оцінку їх стану, структури і ефективності використання. Важливим з практичної точки зору є групування основних засобів за характером участі у господарському процесі з розподілом на активну і пасивну частини. Активні основні засоби забезпечують необхідні умови праці та якість обслуговування покупців. Проте до 55 % у загальній структурі основних засобів торговельних підприємств займає пасивна частина, яка представлена торговельними, складськими приміщеннями [1, с. 149]. Саме ця частина необоротних активів забезпечує необхідні матеріальні умови для здійснення господарської діяльності, зберігання необхідного обсягу товарних запасів, виконання основних функцій, які пов'язані з отриманням та реалізацією товарів.

Важливим під час контролю за формуванням та використанням основних засобів є сучасне удосконалення механізму їх оцінки. Через неправильну оцінку виникає неточне обчислення сум зносу, перекручування значень показників ефективності використання та прибутку. Вважаємо, що об'єкти основних засобів слід періодично переоцінювати за ринковою вартістю. Переоцінка, за рахунок врахування інфляційних процесів та впливу НТП, забезпечує правильне відображення необоротних ресурсів у звітності.

Виявити резерви покращення ефективності використання основних засобів можна за допомогою глибокого системного економічного аналізу. Для торговельних підприємств доцільно розраховувати інтегральний показник ефективності використання основних засобів, який дає комплексну характеристику рівня раціональності та результативності їх використання:

$$\int_{O3} = \sqrt{\Phi B \times P_{O3}}, \quad (1)$$

де ΦB – фондівіддача основних засобів;

P_{O3} – рентабельність основних засобів.

Між показниками фондівіддачі і рентабельності основних засобів існує тісний взаємозв'язок. Із зростанням фондівіддачі збільшується рентабельність і зростає величина прибутку від реалізації товарів [2, с. 65]. Використання основних засобів в підприємствах роздрібної торгівлі вважається ефективним, якщо виконуються наступні нерівності:

$$\underbrace{T_p^{Пр} > T_p^T}_{\text{відображає рентабельність основних засобів}} > \underbrace{T_p^T > T_p^{O3}}_{\text{відображає фондівіддачу (раціональність) основних засобів}} > 100, \quad (2)$$

відображає ефективність використання основних засобів

де $T_p^{Пр}$ – темп зростання прибутку від реалізації;

T_p^T – темп зростання товарообороту;

T_p^{O3} – темп зростання основних засобів.

Отже, на етапі розвитку ринкових відносин та в умовах конкурентної боротьби між товаровиробниками ефективність діяльності залежить від підвищення результативності застосування основних засобів. Окрім того, на сьогодні важливо підвищувати реальність економічної інформації про наявність і використання основних засобів для підвищення обґрунтованості управлінських рішень щодо ефективності застосування даного виду ресурсів.

Література.

1. Оспіщев В. І. Сучасний підхід до класифікації основних засобів на підприємствах роздрібної торгівлі / В. І. Оспіщев, А. А. Єремія // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. – Вип. 1(11). – Харків : ХДУХТ, 2010. – С. 146-152.

2. Польова Т. В. Управлінський аналіз : конспект лекцій / Т. В. Польова. – Харків : ХДУХТ, 2014. – 132 с.